

VSGF - bladet

VÄSTRA SVERIGES GENEALOGISKA FÖRENING

Årg 2

1985

Nr 2

Om muntliga traditioners bevarande, en uppmaning.

Med denna inledning till fjärde utgåvan av vårt medlemsblad vill jag skriva om något som - för en gångs skull - inte har med det vanliga föreningsarbetet att göra.

Det är en uppmaning, som jag riktar till både äldre och yngre, att medverka till bevarande av de muntliga traditionerna.

Urbaniseringen, flykten från landsbygden till städer och andra tätorter, har gjort att den muntliga traditionens fortplantning, som avskildheten på landsbygden utgjorde en god grund för, är i fara. Inflyttningen till stora orter har därjämte gjort att många känner sig hemlösa. Detta har, anses det, bidragit till det ökade intresset att få reda på "rötterna" och att släktforskning blivit den folkrörelse som den nu är. Men av samma skäl borde det vara angeläget för oss alla att göra vad vi kan för att bevara och vidarebefordra till kommande generationer vad vi hört berättas om människor i det förgångna, släktingar eller andra. Genom muntlig tradition erhållna uppgifter ger ofta svar på sådant som en släktforskare är ute efter vid sidan av enbart födelse-, vigsel- och dödsår. Och då Ni själva upplevt en hel del som så småningom kan få karaktär av muntlig tradition, se också till att detta blir bevarat för eftervärlden.

Därför uppmanar jag Er alla: Skriv ned vad Ni hört berättas av de gamle och vad Ni själv upplevt om släktingar och andra, i det förgångna eller nu levande, händelser, intryck etc, m a o något av "Det har berättats mig" och " Jag minns". Och skriv i första hand för familjen (inkl. Er själv) och släkten, i andra hand för andra. Och vänta inte med detta, gör det snarast innan Ni glömt vad som skulle kunna skrivas! - Kom ihåg att alla, utan något som helst undantag, har något intressant i sin minnesportfölj!

Det kanske kan synas djärvt att komma med denna uppmaning till släktforskare, som eftersträvar så exakta uppgifter som möjligt. Jag vill därför, för undvikande av missförstånd, säga: Muntliga traditioner har, det är jag

medveten om, ett begränsat värde i genealogisk forskning liksom i annan forskning och bevisbördan för en sakuppgift åligger traditionsförsvaren. Men samtidigt bör man erinra om de gamla minnesgoda vittnena, vars berättelser om äldre generationer (det var viktiga personer på den tid då arvsrätt tillkom även mycket, mycket långt avlägsna släktingar och böterna, boten, tillförlig släktingar även i avlägsna led) utgjorde ett starkt bevismedel, en formlig rättsinstitution, i de gamla häradsrätterna (i Jämtland och Härjedalen nämndes de "minningamän"). Och en uppgift erhållen genom muntlig tradition kan ha mer än begränsat värde. Därför bör de tas till vara.

Ja, detta var min uppmaning. - Och jag tillägger till de yngre: Se till att de äldre skriver ned vad de hört och upplevt.

Vår långa vinter närmar sig, förhoppningsvis, sitt slut. Därför kommer kanske detta att bli Ert första bidrag till det som jag uppmanat till - och uppgiften är ju sann-: "Jag minns vintern 1984 - 85, det var den värsta i mannaminne."

Alla läsare av VSGF-bladet tillönskas en G O D S O M M A R !

Johan von Sydow.

Kommande aktiviteter.

Lördagen den 1 juni. Vårutfärd (endags-tur) med buss till Fjärås bräcka, Hunahals (där fästningen låg), Hembygdsgården i Onsala, Onsala kyrka (med Lars och Ingela Gatenhielms gravar mm), Gatan m fl. platser i Onsala och Vallda socknar. L u n c h k o r g m e d t a g e s !

Kostnad för bussresan kronor 60:-.

Vi besöker även Leksandsgården där någon slags förtäring kommer att intagas. Kostnaden för denna tillkommer.

Samling vid Heden i Göteborg kl 08.00.

Torsdagen 19 september, kl 19.00. (Prel.) Visning av Göteborgs Universitetsbibliotek, Renströmsplatsen.

Biblioteket är nyligen ombyggt och väsentligt utvidgat.

Kaffe i den nya cafétarian.

A n m ä l a n skall ske senast under torsdagen i veckan före resp arrangemang, till utfärd snarast och senast måndagen den 20 maj.

Anmälan sker till Karin Furustig, tel 031-91 04 14 eller J. von Sydow, tel. 031-19 01 38. Anmälan eller ev. återbud bör ske i god tid för underlättande av planering.

Riksdagsmotion angående verksamheten vid landsarkiven i Göteborg m fl orter.

Många hävdar, att den som inte känner "sina rötter" lätt blir en otrygg människa, som har svårt att finna sig till rätta i samhället. Tack vare att mormonerna i USA är speciellt intresserade av vilka som var deras föräldrar och hur de levde, så har de plöjt igenom tidigare århundradens kyrkobokföring i alla svenska socknar. Som tack för tillmötesgåendet överlämnade de en filmkopia av den aktuella bokföringen till riksarkivet. Senare iordningställda ytterligare kopior har gjort det möjligt att släktforska, utan att ständigt och jämt behöva bläddra i de ömtåliga originalen.

Det är möjligt, att "den gröna vågen" bidrog till att intresset för släktforskning ökat lavinartat under det senaste årtiondet. Genom studiecirklar etc har alltfler lärt sig att läsa handstilar från äldre århundraden. Och ju mer man studerat desto mer har intresset vuxit. Efterhand har detta lett till att trycket på de olika landsarkiven liksom på riksarkivet har blivit så stort, att det varit svårt att tillgodose såväl "yrkesforskare" från universitet och högskolor som släktforskare på amatörbasis. Nya kopior och bättre tillgång till läsapparater för filmerna har ändå hitintills gjort det möjligt att svara upp mot önskemålen, även om det knakat lite i fogarna ibland. Samtidigt har detta skapat välkommen sysselsättning åt specialutbildad lönebidragsanställd personal. Något som i sin tur frigjort arkivarieutbildad personal för mera kvalificerade arbetsuppgifter.

Dessvärre har det statsfinansiella läget gjort, att man nu utreder, om man inte skulle kunna spara pengar även på landsarkiven. Men eftersom kostnaderna vid dessa till mer än 90 % består av personal- och lokalkostnader, så resulterar besparingar omedelbart i personalminskningar och avkortat öppethållande. Detta skulle direkt leda till avsevärt sämre service och tillgänglighet främst mot dem som släktforskar för att "finna sina rötter". Ev. personalindragningar måste av naturliga skäl främst drabba de lönebidragsanställda, vars löner täcks av AMS. Men det torde knappast finnas annan lämplig sysselsättning för dessa personer. Indragningen leder därför knappast till någon besparing utan bara till att vederbörande får uppbära arbetslöshetsunderstöd i stället för att arbeta med meningsfulla arbetsuppgifter med lönebidrag.

Det finns också de som hävdar, att ett minskat öppethållande i realiteten innebär, att offentlighetsprincipen för äldre handlingar stryps. Många forskare bor ju långt från närmaste landsarkiv och har vare sig råd eller tid, att alltför ofta resa dit, utan vill istället vid varje tillfälle studera så många timmar som möjligt.

Än allvarligare synes det oss dock vara, att redan med nuvarande personaluppsättningar klarar inte landsarkiven på ett tillfredsställande sätt att sköta bokbinderi- och konserveringsverksamheten. Detta leder i sin tur att många handlingar under mycket lång tid på grund av att de är ömtåliga och hårt slitna överhuvudtaget inte blir tillgängliga för forskning. Detta medför givetvis i många fall allvarliga olägenheter för den aktuella forskaren.

Till detta kommer att det finns ett akut behov av att mikrofilma exempelvis bouppteckningar efter 1860 och kyrkoskrivningshandlingar efter 1895. Även detta leder till nackdelar för forskarna.

Mot denna bakgrund måste vi konstatera, att det inte finns några besparingsmöjligheter vid landsarkiven, om man inte vill allvarligt försvåra - och i vissa fall rentav omintetgöra - forskarnas verksamhet där. Det torde dessutom vara uppenbart, att dessa besparingar knappast kan ha någon statsfinansiell betydelse, utan närmast är ett uttryck för ett olämpligt "osthyvelstänkande".

Under hänvisning till det anförda hemställas, att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts beträffande konsekvenserna av ev. besparingar vid landsarkiven i Göteborg m fl orter.

Stockholm 85 01 24

Rune Torwald (c) 200

Ingemar Hallenius (c) 242

- 0 -

V I D I O L O G E N
=====

Medlemmarna i VSGF har här tillfälle att få låna föreningens videolog för att i lugn och ro hemma läsa sina lånefilmer.

Lånetid: högst två veckor per gång.

Kostnad: Första veckan kronor 10:- med tillägg av kronor 5:- för andra veckan.

Videologen förvaras på VSGF:s bibliotek, Postgatan 4, Göteborg.

Medarbetare till VSGF-bladet.

Vi uppmanar alla medlemmar att dela med sig av vad de träffat på under sin släktforskning. Det kan vara både roliga och intressanta saker. Skriv ned, behöver ej vara maskinskrivet, och skicka in under föreningens adress, Postgatan 4, 411 13 GÖTEBORG. V Ä N T A E J F Ö R L Ä N G E ! ! !

Om utgallring av arkivhandlingar hos tingsrätter.
 =====

Våra statliga arkiv kan - tyvärr - inte ta emot allt det skriftliga material som inkommer till och produceras hos våra domstolar och myndigheter. Och dessa - domstolar och myndigheter - har inte heller möjligheter att härbärgera allt. För att hålla den stora offentliga sektorns accelererande arkivmassor - som ständigt ökar - stängden har riksarkivet tvingats fastställa långt gående bestämmelser om gallring att tillämpas av myndigheter och domstolar.

För tingsrätternas - tidigare rådhusrätternas och häradsrätternas - del har under årens lopp utfärdats sådana bestämmelser, de senaste 1970 och 1980. Bestämmelserna är utformade som rekommendationer till domstolarna, som har att besluta inom ramen för vad riksarkivet anvisat. Utan att grundforska i ämnet har jag efter gjorda stickprov fått reda på att vissa tingsrätter fattat beslut med anledning av anvisningarna, andra tingsrätter, bl a Göteborgs tingsrätt, har ej gjort detta.

Innan jag med dessa rader delger VSGF-bladets läsare innehållet i nu gällande gallringsregler bör jag kanske nämna att med gallring förstås att handlingarna skall förstöras, d v s eldas upp (i Göteborg sker det på destruktions- eller på svenska, kvittblivningsanläggningen på Sävenäs) efter utgången av den frist som anges för resp. slag av handlingar. Tidsfristerna är 1 eller 5 eller 10 år.

Vissa handlingar är helt undantagna från gallring t ex bouppteckningar, inskrivningshandlingar i lagfarts- och inteckningsärenden och förmyndarskapsärenden.

Det är ifte möjligt att här redogöra för gällande gallringsbestämmelser i sin helhet. De gäller bl a för:

- 1) Akter i b r o t t m å l. Gallringsfristen är 10 år. Följande akter skall dock bevaras:
 - a) i tryckfrihetsmål
 - b) i mål, vari rätten förordnat om sekretess
 - c) i mål, i vilken talan förts i högre instans
 - d) i mål med tilltalad, som är född den 5:e, 15:e eller 25:e, vid Stockholms och Göteborgs tingsrätter dock enbart 15:e-födda
- 2) Akter i t v i s t e m å l
 - som avskrivits eller avvisats
 - som anhållit gjorts genom gemensam ansökan om äktenskapsskillnad och som inte blivit tvistiga under handläggning
 Tidsfristen är 10 år.

(Det bör alltså observeras att akter i tvistemål som avslutats med dom inte gallras - undantag dock se ovan)

	<u>Tidsfrist</u>
3) Akter i mål om lagsökning	10 år
4) Akter i mål om betalningsföreläggande	10 år
5) Akter i konkursärenden <u>som avskrivits utan att gäldenären försatts i konkurs</u>	10 år
6) Akter i fastighetsdomstolsmål / ärenden - <u>som avskrivits eller avvisats</u> - <u>som rör hyrestvist eller bostadsrätts-</u> <u>tvist</u>	10 år
7) Nämndemansförteckningar	5 år
8) Saköreslängder	10 år

När det gäller brottmål bör kanske sägas att även om akten gallras ut (vilket alltså blir huvudregeln vid t ex Göteborgs tingsrätt) så kommer domen alltid att bevaras. Den förvaras i den särskilda domboken, som, till skillnad mot vad som gällde före 1948, inte innehåller inläggande handlingar, såvida de inte blivit bilagor till domen.

Dessa bestämmelser gäller alltså i princip för alla tingsrätter.

Vissa tingsrätters arkiv är emellertid helt och hållet undantagna från reglerna om gallring. De skall bevaras som typarkiv ogallrade. Det gäller följande:

Enköpings tingsrätts arkiv		
Jönköpings	"	"
Motala	"	"
Lidköpings	"	"
Malmö	"	"
Trelleborgs	"	"
Härnösands	"	"

I det gallringsbeslut från 1970, som gällde närmast före det nu gällande stadgades att man även vid andra arkiv än de, som skulle vara intakta, i görligaste mån från utgallring skulle undantaga handlingar, som bedömdes vara för juridisk, personhistorisk eller annan forskning av synnerligt värde. Denna möjlighet att bevara t ex person- eller släkthistoriskt värdefullt material för framtiden är nu borta. Då den kommitté, som förberedde 1980 års gallringsregler sammanträdde i Göteborg, bereddes jag möjligheten framföra släktforskarnas synpunkter och framförde krav på bibehållande av de tidigare bestämmelserna, dock utan resultat. Jag tror inte att det hade kostat arkiven så många hyllmeter arkivutrymme om den gamla bestämmelsen fått vara kvar.

Johan von Sydow

Vikingarna som släktforskare.

I en bok av Sven BF Jansson, "Run-Janne", recenserad i tidskriften "Yggdrasil", nr. 5/84, kan man läsa följande:

"Vikingarnas intresse för genealogi framgår av följande inskrift 'Ärnvard lät resa denna sten efter Hägge, sin fader, och efter Hära, hans fader, och Karl, hans fader, och Hära, hans fader, och Tegn, hans fader och efter dessa fem förfäder'.

Runstenarna berättar ibland även hur ätten har kommit i besittning av sina ägor. Stenarna kunna vara resta till minne och tack över ett arv. Arvsgång-
en kunde ofta vara komplicerad:

'Tyd runorna ! Germund fick Gerlög till hustru, då hon var ungmö. Sedan fingo de en son, innan Germund drunknade. Sonen dog sedan. Därpå fingo hon Gudrik till man. Han Sedan fingo de barn. Av dem levde endast en flicka. Hon hette Inga. Henne fick Ragnfast i Snottsta till hustru. Därefter dog han och sonen sedan. Och modern kom till arv efter sin son. Inga fick där-
efter Erik till man. Därpå dog hon. Då kom Gerlög till arv efter Inga, sin dotter. Torbjörn ristade runorna' (Hillersjöhällen, Uppland)."

- 0 -

EFTERLYSNING.

Jag söker: 1. Föräldrar (födelsedatum och -ort) till KARL ALBERT NORDGREN, född 7.3.1858 i Alingsås. Han kom till Göteborgs Garnisonsförsamling, militära avd. år 1876 från Hool.

2. Anfäder till Jacob Wenerberg ca 1734-24/3 1773, Mariestad.

Britta Margareta Elding, 1738-1796, Mariestad.

Anders Kjellberg, 17/4 1746, Horn.

Johan Jansson, f 1730 i Götlunda.

Stina Andersdotter, f 1740, Götlunda.

Pähr Andersson, 1740-1815, Väring

Maria Jönsdotter, f 6/5 1734, Väring.

Johan Jonsson, 1677-1755, Götlunda.

Jag hoppas ni kan hjälpa mig ! P g a försämrad syn har jag numera mycket svårt att forska med hjälp av mikrofilmer.

Birgitta Nilsson. Adress: Kadettvägen 3, 237 00 BJÄRRED

Föreningens bibliotek, Postgatan 4, 411 13 GÖTEBORG, har öppet t o m 9/5 och sedan 12/9 - 5/12 1985 varje torsdag mellan 11 - 14 och 17 - 19.

Annan tid efter överenskommelse. Ring Pär-Olov Odmer, 0302-110 01 eller Johan von Sydow, 031-19 01 38.

Bottnaryds Pastorat.

Consistoriet belägit uti Jönköpings, Skaraborgs och Elfborgs län hwar-till höra Bottnaryds, Mulseryds, Angjerdshestra och Bjurbecks Sochnar och innehåller ungefär 3 1/2 i längden och 2 i bredden, mil.

1:o. Bottnaryds moder Kyrka, gammal Korskyrka af trä men efter sin ålder prydelig och passande efter Sochnens folkmängd, bygd 1666; Kläck stapelen 1686, som wetar om den tidens byggningskonst, hwaruti hänga 3:e Kläckor till storleken proportionerade. Kyrkan ligger i en dahl, 2 1/2 mil från Jönköping, 3 från Ulricehamn, 1 från Mulseryd, 1 1/2 från Angjerdshestra och 1 från Bjurbeck; har hetat i gamla tider Bordarijd och utgiordt gränsen emillan Småland och Västergothland enligt Hypoph: har wacker Altaretafla och Predikostol, orgelwerk af 10 stämmor giordt 1747, har en myckenhet Epitaphier; de större och prydeligaste hänga i Kyrkan; här finnes ett gammalt rökelse Kar. Stenmur omkring Kyrkan hwartill stenen är förd nära 1/4:dels mil från Klintaberg och Kyrkogården utwidgad och planerad, som förut otillräckelig: detta skedd 1806.

Häri Sochnen har fordom utom Bottnaryd warit 2:ne Kyrkor, en wid stommen Älgaryd och den 2:dra wid stommen Hackebo: här begrafdes 1711 man och hustru med 2:ne barn döda i Pästen; dät 3:dje barnet en flicka låg wid modrens bröst sedan hon war död och hade Pastor mycken swårighet, att utlocka det lilla barnet som strax nedsänktes i ett wattenkar för Smittans skull: denna flicka lefde öfwer 80 år.

En Kyrka skall warit wid hemmanet Kyrkryd som ej med wisshet kan uppgifwas. Sochnen består af 34 5/8 förmedlade hemman, hwaraf till Skaraborgs län Wartofta härad 4.... Elfborgs län och Redvägs härad 5 3/4 och till Jönköpings län 25 1/2. Folkmängden i Sochnen sammanräknad war år 1810 1068.

Monumenter finnas i denna skogs ort föga. Ett domare säte wid lilla Tholabo och gränsen emillan Jönköpings och Skaraborgs län och ett wid Rud Nosseg:n. Sjöar finnas här många men små, må nämnas - Stråken som stryker genom Sochnen in i Sandhem genom hwilken ån Tidän flyter, Svänsös Sjö som förenar sig med näs och flyter med Tidän uti Stråken wid Ryfors bruk uti Sandhem.

En ström kallad Elgån flyter igenom Sochnen: har sitt uplopp tillika med Tidän utur en Källa på Ko-Måsse inom Elfborgs län. Berättelsen säger att Nissan äfwen där utlöper; men denna är falsk, som wid Angjerdshestra wissas. Så wida har denna sin riktighet, att denna förenar sig med Nissan wid Ryd i Mulseryds Sochen, men Nissan heter så före denna förening.

Pastors Bostället 1. Swagt. Säterier: Gunilaberg, possederas af hofrättso-

assoren Mörke. Svansö nyligen köpt af en Lieutnant Mörke. Sunseryd af hofrättsrådet Strokirch. Falla af Majoren och Riddaren LillieCreutz: Sochne Magzin inrättades här 1804.

2:o. Mulseryd: Kyrkan af trä, flyttad och tillbygd 1793 är nu prydlig och rymlig har torn på västra gafwelen wari hänga 2:ne Kläckor. Så wäl som uti Bottnaryd och Mulse ryd Angjerdshestra äro i senare åren bygde prydelige Sochenstugor, äfwen finnes Fattighus. Kyrkan har fordom hetat Mulsa-rijd och lika Bottnaryd utgiord Provincegräns. Sochn 16 1/8 förm. hemman.

I Sochnen finnas 2:ne Säterier: Rökberg som bebos af Majoren och Riddaren Mannerstedt och Stigaryd af Siö-Kapten Boman.

Den betydeligaste sjön är Mullsjön hwaraf Sochnen har sitt namn. Nissan är enda strömmen som flyter igenom Sochnen, utan att utgiöra gräns. Ett litet Sochne Magazin har denna Sochen. Folkmängden 1810 - 544.

3:o. Angjerdshestra, har en gammal Kyrka af trä, dock uti godt stånd med stapel och 2:ne Kläckor. En gammal Tradition säger att Kyrkan först funderades af en herreman som bodde på hemmanet Wättenäs i Sochnen: lämningar efter byggnader bl. a. Källare funnos uti Wättenäs gjerde. Denna skall hetat Ingold, hwadan Kyrkan borde heta Ingolhestra af namnet och Hestra som då lærer betydte hästhage: också har hon i senare åren och kanhända ännu af gamla kallas Angelshestra. 1798 anlades af Dahlkarlar en prydlig stenmur omkring Kyrkan som kostade Kyrkan 70 Rdr.

Comminister Bostället med samma namn som kyrkan ligger här. Sochn utgör 12 1/4 förm. hemman. Siöar finnas här men ej anmärkningsvärda. Wid hemmanet Tubbebo i denna sochnen i en Måsse har ån Nissan sitt ursprung och utgör ett stycke skillnaden emellan Mo och Tveta härader af hwilket sistnämnda ett Bergsmanshemman hörer till denna Sochnen: Sedan flyter hon genom Angjerdshestra Sochn, formar en boge in uti Mulseryds och der wid Ryd förenar sig med Elgån som ved Bottnaryd är nämnt.

Folknumeren war 1805 - 464.

4:o. Bjubecks Capell Sochn utgör 16 3/8 förmedlade hemman hwaraf uti Skaraborgs län 14 och uti Elfsborgs 2 3/8; Folknumeren är i förra delen 1800 - 456, 1805 - 432 och uti den senare år 1800 - 55 och 1805 - 63.

Kyrkan af trä tillökt på 1780 talet under Prosten Sigelcows inseende som då war Capels Predikant. Kläckstapel mrd 2:nr Kläckor, den större omguten 1804 af Fris i Jönköping hwartill Fru Landshöfdingskan Fock på Bjurbeck skänkte 50 Rdr. Resten tillslöpte Kyrkan.

Märkwärdige Monumenter finnas här inga. Traditionen säger, att här varit ett Munke- och ett Nunne Kläster, som tycktes styckas af wissa hemmans namn i Sochn bl. Munckbo och Nunnered, men apohr synes ej dertill om man

ej skall antaga 3:ne stenar i triangel upresta wed Munkebo, där traditionen placerar fordna Klostrrets Kyrkogård.

Före 1700 talet eller därom kring fick Kyrkan Kyrkorättigheter, förut skedde begrafningar och dop etc. wid moderkyrkan. Säterien Näs och Nyckelås tillhöriga Baron Ad. Fock och Bjurbeck Natt och Dag.

Jordmonen i hela Pastoratet består af sandmylla som inom Jönköpings län är swagare. Som brukas med Krok eller Åder, besås hwart helt hemman med 12 a 16 tunnor wår sed af litet Korn något wår råg mäst Råg blad eller Kämpesäd och hafre o. Lars Måsse råg brukas föga utom på Säterierna och Prästtegården. Afkastningen är wid 4:e kornet. Nattfrost om våren så och wid skördetiden gör här mycken skada, hwilken kommer från de tät intill hwarandra liggande, större och mindre måssar hwars kalla dimba stadnar inom den täta skogen och skadar grödan. Hö kan upgifwas till 150 stackar per hemman, som utgiöres till en stor del af kärr hö.

Allmogens Näringsgång är i allmenhet skogsarbete af kohl till Tabergs och Ryfors bergwerk, wirke, weed bark till Jönköpings och Ulricehamns Städer m.m. uti hwilket så wäl som den otacksamma jorden den idoga arbetaren använder högsta flit.

Qwinfolcken bidraga ofta till skogsarbetet, men förnämligast spinna och wäfwa walmar och wackra tyger de senare till sin och de förra till männens beklädnad och äro qwinfolken ännu ej så förderfwade, oaktade elaka exempel från Jönköping, att de bruka utländska tyger, utom enda någon liten Herrgårdsdam, och tycker att de se lika prydliga ut, men mer aktningsvärda.

C. Blomberg

Ur: Hskr. Carl Blomberg 1810

Stifts- och landsbiblioteket i Skara

- 0 -

Föreningen har fått en ny hedersledamot.

I samband med föreningens årsmöte den 20 mars 1985 fick föreningen en ny hedersledamot, nämligen f. Landsarkivarien fil. dr Gösta Lext, Karlstad, med följande motivering: "För hans framsynta gärning som chef under många år för landsarkivet i Göteborg, hans mot släktforskare vid landsarkivet och mot föreningen visad välvilja och för hans för genalogisk forskning betydelsefulla skriftställarskap".

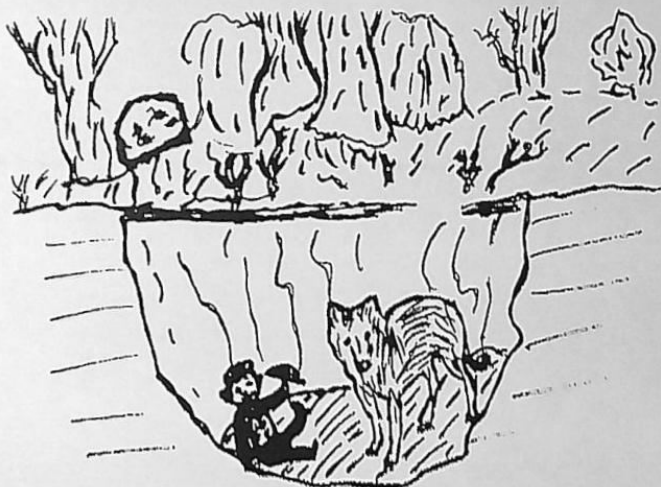
Varghistoria med lyckligt slut.

Tidningen Land efterlyste i nr 30/31 1984 uppgifter om personer som dö-
dats av vargen. En av VSGF:s medlemmar låter här nedan en av sina för-
fäder berätta om ett vargäventyr, som dessbättre slutade lyckligt. Det
är den kände orientalisterna och kyrkoherden Jacob Berggren (1790 - 1868),
son till kronolänsmannen Anders Berggren i Sörbo Nedergården i Krokstads
socken i Bohuslän, som berättar:

"Min Sal. Far var nämligen stor Jägare och hade därjämte ett synnerligt
hat till alla odjur, såsom vargar och råfvar, till hvilkas fångande och
dödande han vintertiden dels låg för glugg, då jag alltsomoftast var med
för att vaka, dels hade anlagt warggropar, som höst och vinter gillrades
och till lockbete förseddes med en lefvande and ell. hund. Jag tycker mig
ännu höra huru lilla Bourbon i sin svarta fårskinnspåls tjuter och gnäl-
ler, eller anden skriker och flaxar.

En nyårs-morgon, då jag var cirka 8 - 9 år, och hade fått en ny rock,
kommer drängen in på skolkammaren med den underrättelsen, att en varg var
i gropen. Flera af mina äldre bröder, och bland dem Johan och Olof sprun-
go straxt ned till gropen, som var cirka 1/4 mil från gården. Jag följde
äfven med, och vadade genom stora snöfaner öfver Sörboflaten ända fram
till gropen.

Mina äldre bröder sade till mig, att jag skulle stå still, medan de
gingo rundt omkring, för att fullkomligt aftäcka gropen; men i stället
att lyda, ville jag gå till bröderna, och i stället att gå omkring i pe-
riferien, gick jag diametern, tvärs öfver, och föll, första steget, ned
till wargen, som i raseri under natten alldeles flisat stockarna, hvar-
med gropen var fodrad såsom hade någon varit der med en yxa eller band-
knif.

Hvad wargen eller rättare warginnan gjorde vid min nedkomst vet jag ej. Allt hvad jag med säkerhet kan påminna mig är, att jag skrek ofanteligt, och med full skrikande hals gick fram till wargen och tog min nya wackra hatt, för att sätta den på hufvudet, utan att jag likväl tänkte på onödigheten af höflighet mot en gråben.

En af bröderna wille nedsätta stegen, men en annan (Johan) wille det icke af fruktan att wargen skulle springa upp, under det jag var derpå, och vi således båda två gå förlorade. Det var således ingen annan råd, än att en måste springa hem, för att underrätta om hvad som skett, och för att påskynda drängarnas och folkets nedkomst.

Efter ett par timmar kom första hjälpen, då jag var af den stränga kölden nästan halfförfrusen. Jag kommer noga och väl ihåg, att min Sal. Faders liftorpare, Swen på Holtet, hvilken man i alla wiktiga wärf efterskickade, frågade mig sålunda: "Hörr ä no lille Jacob?" och att jag svarade: "Åh, jag står här nere i warggropen."

Första försöket, att upphissa mig med tåg, dymedelst, att jag skulle linda det fäst om lifvet, lyckades icke, emedan jag war waln och frusen, så att jag icke kunde fastbinda mig; man måste derföre lägga linan dubbel och lägga den under armarna på mig - hvarpå halandet börjades, och gick lyckeligt, ända opp till randen af gropen, der armarne slaknade, och jag war på wippen att åter nedfalla, då Swen fick mig i lufven och drog mig opp.

Nu möttes jag af tårar och omfamningar af far och mor, systrar och bröder, och fick såckerstycken till höger och wänster, och marscherade straxt hem. Under tiden dödades wargen.

Samma dag besöktes mina föräldrar af kyrkoherden Mönsterberg, som till ett minne af denna märkvärdiga dag och händelse, och av den milda försynens wakande hand, gaf mig flera blanka Riksdaler, hvilka jag hade, ända tills rottorna, som man sade, drogo dem ifrån mig."

M. B.

- 0 -

Medlemsblad för Västra Sveriges Genealogiska Förening
 Adress: Postgatan 4, 411 13 GÖTEBORG
 Redaktion: Johan von Sydow och Pär-Olov Odmer
 MANUSSTOPP 11/8. Nästa nr kommer ut i slutet av augusti.